N°. 67.

BREDASCHE COURANT

ZONDAG 21 AUGUSTUS

PUBLICATIE.

[illegible] ontvangen hebbende van het Bureau van Stemopneming alhier, de Processen-Verbaal wegens de inlevering en opening der Stembriefjes, ter benoeming van een Lid van den Gemeenteraad,

Brengen bij deze, ter voldoening aan Art. 69 der Kieswet, ter kennisse van het algemeen, dat afschriften dier Processen-Verbaal ter puije van het Raadhuis, zijn aangeplakt, en ter Secretarie der Gemeente voor een ieder ter inzage zijn nedergelegd.

BREDA, 19. Augustus 1853.

J. C. VAN MIERLO HEz., L. B.
De Secretaris,
L. D. G. TEYCHINÉ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 18den Augustus.

De *Moniteur* van den 16den dezer vangt een verslag van de feestviering te Parijs aldus aan: » Het feest van den 15den Augustus, het schoonste en volledigste naar aller oordeel dat ooit gezien is, werd geregeld en bestierd in een echt populairen geest. De Keizer wilde dat op dien plegtigen dag al de genoegens van den beschaafden geest en van de weelde, die de rijke zich met groote kosten verschaft, om niet ter beschikking des volks zouden worden gesteld. Zoo is de groote uitgestrektheid tusschen het paleis der Tuilerien en den Triomfboog veranderd in eene onmetelijk groote zaal met wonderschoone decoratien, en verlicht met een millioen gekleurde lampions. Op onderscheidene punten der stad werden gelijktijdig door onze beroemdste toonkunstenaars en zangers heerlijke concerten gegeven en de beste stukken van de oude en de nieuwe toondichters uitgevoerd. In onze schouwburgen hebben de eerste tooneelspelers keur van stukken gespeeld. Eindelijk is, hetgeen nog nimmer geschied was, geene enkele zit- of standplaats door de overheid voorbehouden, noch bij de illuminatie, noch bij den roei- en zeilwedstrijd, noch bij de tooneelvoorstellingen, noch bij het vuurwerk; aan geen genoodigden hoegenaamd is een enkele toegangkaart gegeven. Het volk was als 't ware meester in zijn huis, en ontmoette nergens eenigen hinderpaal of slagboom of gewapende magt. Alleen waakte het beschermende gezag der overheid over de wegen waar de groote menigte voorbijgangers eene stremming in het verkeer te weeg kon brengen; daar stond de overheid gereed om bij het geringste gevaar hulp te verleenen. Het feestplan is door den Keizer bepaald, en onder bestuur van den minister van staat geheel in zijnen geest uitgevoerd.

« Volgens al de ingekomen berigten is de dag zonder eenig ongeluk voorbijgegaan.

« Dit schoone feest heeft 700,000 fr. gekost, waarvan de helft door de stad en de wederhelft door den Staat betaald wordt. Van deze som is 80,000 fr. in aalmoezen uitgedeeld."

— Toen de Keizer de gelukwenschen van het het korps diplomatiek ontving, zeide hij, den Engelschen gezant bij de hand vattende:

» Hetgeen mij heden nog het meeste genoegen doet, is den vrede van » Europa bevestigd te zien; ik althans beschouw den vrede als bevestigd » zonder dat de eer of de eigenliefde van eenige natie er iets bij verliest."

— Men verzekert, dat de Keizer en de Keizerin morgen deze hoofdstad zullen verlaten, om te Dieppe de zeebaden te gaan gebruiken.

Heden is op het kasteel van St. Cloud een Ministerraad gehouden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 17den Augustus.

De cholera begint in Kopenhagen eenigzins af te nemen. Den 14den zijn nog 50 personen aangetast, zoodat het aantal der cholera-zieken tot 6937 geklommen was. — Te Carlscrona, in Zweden, is de genoemde ziekte almede uitgebroken.

— Het officiele dagblad der Oostenrijksche regering, de *Wiener Zeitung* van jl. Woensdag behelst een keizerlijk besluit waarbij Weenen, Praag en de versterkte steden van Boheme met den 1sten September aanstaande ontheven worden van den staat van beleg, waaronder die steden sedert geruimen tijd gebukt gingen.

— De half-officiele *Oesterreichische Correspondenz* van den 15den dezer berigt, dat volgens de officiele opgaven uit de onderscheiden deelen der monarchie, de oogst over het algemeen geenszins ongunstig is uitgevallen; dat de hooge graanprijzen niet met den staat der voorraden strooken en alzoo kunstmatig bewerkt zijn; en dat het gouvernement al zijne zorg aan deze gewigtige aangelegenheid wijdt.

— Van eene geloofwaardige zijde verzekert men, dat de Oostenrijksche regering bij eene telegraphische depêche het berigt ontvangen heeft, dat de Sultan de door de 4 mogendheden in de Weener conferentie vastgestelde nota zonder verandering aangenomen heeft. Daardoor is, naar men verder verzekert, de voorwaarde vervuld, aan welke het Peterburgsche kabinet de ontruiming der Donauvorstendommen verbonden had.

ENGELAND.

LONDEN, den 17den Augustus.

In de zitting van het Lagerhuis van Dingsdag jl. is door lord *John Russell* eene mededeeling betreffende het Turksch-Russisch geschil gedaan, terwijl hij de overlegging der deartoe betrekkelijke stukken en de volledige discussie van het in deze zaak door de Britsche regering gehouden gedrag nog ontijdig achtte. Hij schetste den loop der onderhandelingen, en gewaagde ten slotte van de door de gezanten der vier mogendheden te Weenen opgestelde nota. «De Keizer van Rusland heeft met deze nota genoegen genomen — zeide de minister verder — en dringt derhalve niet meer aan op eene verklaring der Porte in den door den vorst *Mentschikoff* voorgestelden vorm.

— Heden heeft de zaak van den Franschen kleedermaker *E. Raynaud*, beschuldigd van het plan gesmeed te hebben om den Keizer der Franschen om het leven te brengen, voor het centraal crimineel geregtshof alhier gediend. De Prins *van Joinville* trad ook nu als getuige op en herhaalde zijne bekende verklaring omtrent de van *Raynaud* ontvangen brieven. De heer *Woollett*, verdediger des aangeklaagden, voerde aan, hoe het niet bewezen was dat deze de brieven op den post had bezorgd of doen bezorgen, en verder, dat die brieven alleen een verzoek om geld aan den Prins behelsden, maar niet bewezen dat de gevangene voornemens was den Keizer te vermoorden. De jury heeft, na eenige beraadslagingen, den beschuldigde *niet schuldig* verklaard, waarop hij terstond in vrijheid gesteld is.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 20sten Augustus.

Bij de [illegible] plaats gehad hebbende stemming voor één Lid van den raad dezer gemeente, in plaats van den Heer *N. R. H. Guljé*, die had bedankt, is als zoodanig gekozen den Heer Mr. *G. A. van Dam*, met 171 van de 325 geldige uitgebragte stemmen.

— Ll. Woensdag is in eene plegtige teregtzitting der Arrondissements-Regtbank alhier geïnstalleerd geworden de Edel-Achtb. Heer Mr. *Mensing*, onlangs tot griffier bij de regtbank benoemd.

— Wij vernemen dat de jaarlijksche Algemeene Vergadering der Maatschappij van Landbouw, Tuinbouw en Veeteelt in het Arrondissement Breda, dit maal zal plaats vinden te Zevenbergen, den 14. September e. k. gevolgd door eene Algemeene Tentoonstelling van Voortbrengselen van Akkerbouw, Tuinbouw en Bloemkweekerij, werktuigen en Vee, welke almede te Zevenbergen zal worden gehouden den 14—17 September, als wanneer de derde afdeeling dier Maatschappij een of meer harddraverijen zal geven.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

De eerste spreker in de zitting van ll. Woensdag, bij de beraadslagingen over het wetsontwerp op de kerkgenootschappen, was de heer *van Lijnden*, die om de discussiën te bekorten zich voornam alleen de min juiste voorstelling van sommige sprekers te rectificeren. Hij erkent dat de wet het karakter eener gelegenheidswet droeg, doch meent dat de omstandigheden eene wet als deze wettigen. Schoon hij meent dat de regering haar doel ook zonder deze wet had kunnen bereiken, zal hij echter thans de regering ondersteunen, maar niet onvoorwaardelijk.

De heer *Dommer van Poldersveldt* gaat in het breede het gebeurde na; zegt dat het tegenwoordig bewind, toen het was opgetreden, al dadelijk eene politieke fout beging, namelijk van, in stede van zich te plaatsen *boven* de beweging, zich te stellen *in* de beweging, zich te laten medeslepen *door* de beweging, waarvan deze wet het bewijs is; de wet komt hem voor te zijn ongrondwettig, tegen het welbegrepen belang van het Land, tegen het belang des Konings, tegen het belang der Regering zelve; hij verklaart zich tegen de wet.

De heer *Sleeswijk Vening* voert het woord ter gunste van de algemeene strekking der wet.

De heer *Sander* schaart zich bij hen die de aanneming der wet beschouwen als een geschikt middel om te voldoen aan eene bestaande gevoelde behoefte, daar hij moet ontkennen dat de wet eenig bepaald kerkgenootschap op het oog heeft.

De heer *Storm van 's Gravesande* erkent, dat de Grondwet de vaststelling van eene wet op dit stuk niet verbiedt, maar meent dat zoodanige wet vóór de invoering der R. K. hierarchie had moeten vastgesteld zijn. Hij acht het in het welbegrepen belang van Katholieken en Protestanten en van het Stamhuis, dat ons regeert, dat deze wet niet worde aangenomen.

De heer *Luyben* veroorlooft zich deze wet eene verdrukkingswet te noemen en geheel in strijd met de Grondwet, waarom hij met gerustheid tegen het ontwerp zal stemmen.

De heer *Bots* betoogt, dat de voordragt is ongrondwettig; dat het ontwerp is grievend en beleedigend voor de belijders der R. K. godsdienst, en

dat het is onstaatkundig en ongeschikt om het doel te bereiken hetwelk de Regering zich voorstelt.

De heer *de Kempenaer* verklaart zeer in het breede het VIde hoofdstuk der Grondwet, ten betooge dat eene *wet* geoorloofd is: bij welke gelegenheid hij de wet tegen de beschuldiging van ongrondwettigheid verdedigt. Desniettemin, voor zich zelven bevredigt hem de wet niet geheel, maar even als hij het adres van antwoord, dat hij individueel te koel vond, aannam omdat niet elks individueel gevoelen kan zegevieren, zoo ook neemt hij deze wet aan, schoon ze hem te onvolledig, te weinig krachtig voorkomt. Hij zal er zich mede vergenoegen, om niet door de zucht naar het onverkrijgbare niets te verkrijgen.

In de zitting van Woensdag zijn de algemeene beraadslagingen voortgezet. De eerste spreker, de heer *van Eck*, behandelde een drietal punten, als: de wijze van indiening, de omstandigheden en de wet zelve, welke hij ongrondwettig, niets regelende en onregtvaardig vond.

De heer *van Wintershoven* noemt het onbegrijpelijk dat de minister *Lichtenvelt*, een staatsman die geacht moet worden het best met de behoeften van het R. K. kerkgenootschap bekend te zijn, op dit oogenblik afwezig is, en ontwikkelt verder de gewigtige bezwaren, die ook bij hem tegen de wet bestaan. Volgens hem zal de toepassing daarvan leiden tot een strijd tusschen geweten en wet, en hij is overtuigd dat als die strijd ontstond, de gehechtheid der Roomsch-Katholieken aan kerkelijke bevelen boven alle bedenking zal gaan en verheven zijn boven de voorschriften der wet. Naar zijne overtuiging zou de wet al dadelijk tot de schromelijkste botsingen leiden, waarvan het einde niet is te voorzien.

De heer *van Lennep* betwijfelt of, als de aangeboden wet moet strekken om veler gemoederen gerust te stellen, de Ministers daartoe wel den geschikten weg hebben gekozen. Zijns oordeels had men langs een anderen weg tot de gewenschte resultaten kunnen komen, namelijk door aan den eenen kant langs diplomatieken weg te onderhandelen, aan de andere zijde door zulke besluiten te nemen als de Grondwet veroorlooft, behoudens de verantwoordelijkheid der Ministers. Nu de wet echter is aangeboden, zal de spreker alleen vragen of zij met de Grondwet overeenkomt, en meent de vraag of ten deze eene wet mag worden daargesteld toestemmend te moeten beantwoorden.

De heer *Godefroi* betoogt hoofdzakelijk, dat de Grondwet een zoogenaamd preventief toezigt van den Staat over de kerkgenootschappen toelaat en de Staat daartoe het regt heeft, mits niet op het gebied der godsdienst tredende. Wanneer men hem dus bewezen zal hebben dat in de wet nog iets is wat op het godsdienstig terrein treedt, zal hij medewerken om haar daarvan te zuiveren.

De heer *van der Brugghen* verklaart geene zwarigheid te maken dit ontwerp aan te nemen, behoudens de wijzigingen welke daarin nog gebragt mogten worden. Bij de behandeling der artikelen zal het de tijd zijn om te onderzoeken of de wet werkelijk noodzakelijk is en of zij ook te diep in het leven van eenig kerkgenootschap, en vooral van het Roomsch Katholieke, treedt.

De heer *van der Veen* zou het ontwerp als eene partiële wet van politie kunnen aannemen, maar er nimmer zijne goedkeuring aan hechten dat daaraan eene terugwerkende kracht gegeven worde. Zijne goedkeuring hangt, om deze en andere redenen, af van de opheffing zijner bezwaren tegen art. 1, 5 en 3.

De heer *Bosscha* verdedigt, in den aanvang zijner rede, de handelwijze der adressanten, die zich in april laatstleden tot den Koning gewend hebben, en betoogt verder dat een Koning, die bij zijne huldiging gezworen heeft de onafhankelijkheid des Rijks te zullen handhaven, verpligt is wapenen ter verdediging tegen eene ultramontaansche politiek op te vatten. Hij wil de Regering het wapen niet weigeren dat zij meent noodig te hebben om de inwendige orde en veiligheid te handhaven. Hij zal stemmen voor de wet, *mits* zij niet door nieuwe wijzigingen van alle kracht beroofd worde.

De heer *van der Poel* acht mede de wet niet met de Grondwet in strijd en verdedigt de voordragt op verschillende gronden. — Ook de heer graaf *Schimmelpenninck* motiveert de stem die hij voor de wet zal uitbrengen. In de instelling van de R. K. hierarchie, zonder voorafgaande goedkeuring van den Souverein, ligt, zegt hij de noodzakelijkheid der wet.

De discussiën werden daarop geschorst.

De Commissien in wier handen gesteld zijn:

1°. de overeenkomst tusschen Nederland en Oldenburg gesloten tot wederkeerige uitlevering van boosdoeners; en 2°. het regeringsverslag omtrent den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen voor 1851, hebben daaromtrent rapport uitgebragt.

De Kamer heeft beslist omtrent de bij die rapporten voorgestelde conclusiën nader een besluit te nemen.

— In de zitting van Donderdag zijn de algemeene beraadslagingen over het wetsontwerp wegens de kerkgenootschappen voortgezet.

De heer *Beens* verklaart zich tegen dat ontwerp, van welks aanneming hij vermeerdering van tweedragt, spanning en onrust verwacht, door de Katholieke bevolking willekeurig en wederregtelijk te grieven, waartoe zij geene aanleiding gegeven heeft, daar door de invoering der bisschoppelijke hierarchie, geheel op kerkelijk gebied, niemands regten gekrenkt zijn.

De heer *Storm* voelt zich gedrongen zijn protest bij dat zijner Katholieke medeleden te voegen, tegen de wijze op welke de Regering dit onderwerp in de wereld heeft gebragt en behandelt, met het kennelijk oogmerk om zich van allen Katholieken invloed te ontdoen. In den loop zijner rede betoogt hij onderanderen dat de Katholieke Kerk, volgens hare leerstellingen, niets van haar regt tot eigen inrigting en regeling mag opgeven, dat zij eene zelfstandige magt heeft, onafhankelijk van de medewerking der Regering. Hij laat zich zeer ongunstig over het teekenen der adressen uit en meent dat de Regering toen de ingezetenen tot rust en orde had moeten terugbrengen. Voorts verdedigt hij de afgetreden Ministers tegen de hun gedane beschuldigingen, wijst op de zamenstelling van het tegenwoordig Ministerie en vermeldt daarbij de drie leden daarvan, die later een stuk geteekend hebben, strijdig met de beginselen, in een vroeger door hen medegeteekend stuk heerschende.

De Minister van Oorlog beantwoordt hierop den heer *Storm*. Dat verwijt, zegt hij, is onjuist en onregtvaardig. Toen hij in het Ministerie trad was het stelsel van *laissez faire* daar reeds aangenomen. Zijn gevoelen werd daarover niet gevraagd; had men dit gedaan, hij had zich daarmede kunnen vereenigen, omdat ook hem het stelsel, dat Kerk en Staat van elkander afgescheiden zijn, zeer toelacht. Toen hij echter later de omstandigheden gadesloeg, die van ernstigen aard waren, en toen hij de onrust bespeurde, die zich in het Land openbaarde, toen meende hij dat er toch wel eenige punten waren nopens de betrekkingen tusschen Kerk en Staat, welke bij de wet konden worden geregeld. En, zoo daaromtrent nog eenige twijfel mogt hebben bestaan, dan hebben de vele redevoeringen, gedurende deze beraadslagingen gehouden, hem van de gegrondheid van dat gevoelen volkomen overtuigd. — De Minister van Buitenlandsche Zaken vat alsnu het woord op. Hij meent dat nu de algemeene beraadslaging reeds eenige dagen heeft geduurd en zoovele leden reeds het woord gevoerd hebben, het oogenblik dáár is dat ook de ministers zich in de discussie behooren te mengen. Hij doet dit te meer, omdat indien de beraadslaging op den tegenwoordigen voet voortduurt, de tijd te kort zou kunnen zijn om het ontwerp naar behooren in de tegenwoordige zitting der beide kamers af te handelen. De Ministers vragen thans het woord omdat zij verpligt zijn hunne verantwoordelijkheid te dekken. Alles wat over de ongrondwettigheid der voordragt gezegd is zal door den Minister van Justitie beantwoord worden. Daar hij (spreker) tijdelijk voorzitter van den raad van Ministers was, waarin tot het opstellen en aanbieden van het ontwerp besloten werd, acht hij het zijne taak eenige hoofdpunten die ter spraak gebragt zijn te behandelen. Men had de regering verweten dat zij in hare memorie van toelichting en beantwoording zoo schraal zou geweest zijn, maar let men op het verslag der kamer, waarin *twee* meeningen werden blootgelegd, dan is het verwijt ongegrond, daar het de taak der regering was in hare stukken slechts ééne meening te ontwikkelen. — Men had in de afwezendheid van den Minister *Lightenvelt* eene reden van beklag gevonden, maar de Ministers staan in dat opzigt naast de kamer, want ook in de Commissie van Rapporteurs had een lid van dat kerkgenootschap ontbroken. Dat de afwezendheid van den heer *Lightenvelt* had moeten plaats hebben, speet zijne ambtgenooten; maar het staatsbelang vorderde het; overigens waren al de Ministers verpligt de belangen van al de kerkgenootschappen te behartigen. Ook in de kamer werden de belangen van het deel der bevolking dat men op het oog had vertegenwoordigd; en wat de vraag betrof, of de Minister *Lightenvelt* voor of tegen het ontwerp gestemd was, niemand zou den spreker kunnen doen bewegen mede te deelen wat in den Ministerraad mogt zijn voorgevallen; zeker echter was het dat die Minister over het tegenwoordig gewijzigd ontwerp geen oordeel kon vellen. Het ontwerp zelf had men uit tweederlei oogpunt bestreden. Aan de eene zijde gaf men te kennen, dat de godsdienstvrijheid aan banden werd gelegd en dat een ondragelijke toestand ten gevolge daarvan zou geboren worden. Aan de andere zijde noemde men het ontwerp onvolledig en niets afdoende. De uiting dier beide meningen levert het beste bewijs op, dat de Regering geen partij trekt; noch voor den een noch voor den ander; dat zij alle godsdienstige meeningen eerbiedigt en dat zij zich boven alle partijdigheid of vooringenomenheid verheft. Hij doet echter opmerken, dat men in het algemeen wel klagten over aanranding der godsdienst heeft gehoord, maar dat men in gebreke gebleven is eenig bewijs bij te brengen, dat bij eenig art. van dit ontwerp een der kerkgenootschappen aan banden zou worden gelegd, wat betreft de vrije uitoefening der godsdienst binnen de gebouwen in zich zelve. Het ministerie wil geene suprematie van den staat over de kerk, maar evenmin van de kerk over den staat. Aan hen die meer verlangen, dan er in dit ontwerp is opgenomen, vraagt hij, wat daarin nog kon voorkomen, als men in overeenstemming met de bepalingen der Grondwet blijven wil. Allen hebben de Grondwet bezworen. Men moet niet vragen, wat sommigen wenschen, maar men moet de Grondwet eerbiedigen en haar onaangeroerd laten. Verder te gaan dan nu geschied is, zou met de Grondwet in strijd zijn.

Men had verder opgemerkt dat er geene wet noodig was; dat de Koning waken moet; dat men dus inbreuk op een Koninklijk regt maakte en dat, zoo er regeling noodig ware, dit bij besluit had kunnen geschieden. Z. Exc. vraagt het of, zoo het thans voorgedragene in een besluit ware vervat, men dan voldaan en tevreden zou geweest zijn.

Z. Exc. betoogt verder dat de wet ook noodig is, omdat er hier te Lande nog eene wet bestaat, die met onze beginselen in strijd is. Het is de bekende wet van Germinal. De Minister is daaromtrent in eenige ontwikkeling getreden en gelooft dat men het Ministerie dank moet zeggen dat het voorstelt eene wet in te trekken, waarbij zoo veel dwang wordt uitgeoefend.

Eindelijk verdedigt de Minister zich voor zoo ver men zich in den loop dezer beraadslagingen op zijne meening, vroeger geuit, heeft beroepen, en maakt de Vergadering opmerkzaam op hetgene door hem gezegd is en onder welke omstandigheden dit is geschied.

De Minister van Justitie het woord opgevat hebbende zal zich bepalen tot het bloot regtskundig onderzoek. Hij heeft zich voorgesteld aan te toonen: 1°. de noodzakelijkheid eener wet; 2°. het grondwettige eener wet; 3°. dat de Grondwet eene wet toelaat als deze. De noodzakelijkheid beschouwt hij uit twee oogpunten: *a*) de noodzakelijkheid tot afschaffing der wet van Germinal; *b*) omdat wanneer men begrijpt dat voor het R. K. kerkgenootschap, even als voor elk ander vrijheid bestaat, die vrijheid in een geregelden staat toch niet onbepaald kan zijn; de grenzen dier vrijheid moeten worden aangewezen en strafbepalingen gemaakt tegen hare overschrijding. Nu erkent men de mogelijkheid dat misschien veel daaromtrent bij besluit kon worden geregeld, maar dan zou men, wat de straffen betreft, zijne toevlugt moeten nemen tot de wet van 6 Maart 1818 wier strafbepalingen zoo weinig geschikt zijn voor dit onderwerp, dat men daartoe niet kan overgaan. De wet is dus noodzakelijk, ten einde eene poenale sanctie te erlangen. De Grondwet laat eene wet toe. Immers in elk artikel der Grondwet, handelende over godsdienst, leest men het woord *wet*. In art. 164 wordt bescherming toegezegd tegen de overtreding der strafwet. Maar deze is niet onveranderlijk. Integendeel een groot deel der natie verlangt daarin verandering. Eene wet is derhalve mogelijk. Hoe ver zij gaan moet zal de minister nader onderzoeken. 3°. De Grondwet laat eene wet toe als de aangebodene. Zoodanige wet als de Regering op het oog heeft, waarbij slechts belet wordt wat onrust en botsing zou kunnen te weeg brengen; zoodanige wet laat de Grondwet toe.

De Minister van Finantien, voorloopig belast met het departement voor de zaken der Hervormde eeredienst enz., voert kortelijk het woord, om aan te toonen, dat, zoo hij zich thans vereenigt met en medegewerkt heeft tot de indiening der tegenwoordige wet, hij niet in strijd handelt met het vroeger door hem beweerde; hij heeft toen gezegd en doet dit nog, dat hij in geenen deele aan eenig kerkgenootschap het regt betwist om zich naar eigen goedvinden te regelen. De regering begeert vrijheid van godsdienst, onafhankelijkheid der Kerk, maar onder toezigt der Regering, schoon buiten haar bestel of medewerking. Dat beginsel is ook bij de behandeling

der begrooting van 1851 op den voorgrond gesteld en de Regering heeft ook toen gezegd, dat, bij de vrije organisatie, niets zou mogen worden toegelaten strijdig met de orde, de rust of de veiligheid van den Staat.

Na den loop dien de discussien genomen hebben, verklaren vervolgens de heeren *de Brauw*, *van Rappard* en *Bieruma Oosting*, allen voorstanders der wet, van het woord af te zien.

De heer *Jespers* acht zich verpligt, de ongrondwettigheid der voordragt, ook na de verdediging der Ministers, vol te houden,

De heer *van Akerlaken* vindt al zijne bezwaren door de Regering nog niet wederlegd en acht het pligt zijne stem te motiveren. Hij acht namelijk de wet onvolledig, als behelzende niet alle voorzieningen, b. v. nopens de kerkgoederen, den overgang in de doode hand, het toezigt op de kloosters, de oprigting van nieuwe kerkgenootschappen en de geheele betrekking tusschen het kerkgenootschap en den Staat.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn de algemeene beraadslagingen over het wets-ontwerp tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen voortgezet. Daaraan hebben deelgenomen de heeren *Groen van Prinsterer*, *Reinders*, *Rijk*, *van Bosse*, *de Lom de Berg*, *van Hoëvell*, en *Ter Bruggen Hugenholtz*. De heeren *van Heiden Reinestein*, *van Asch van Wijck*, *Dirks*, *Engelen*, *Hoekwater* en *Hoffman*, die zich op de lijst der sprekers ingeschreven hadden, hebben zich bepaald met te kennen te geven dat zij zich met de algemeene strekking van het wets-ontwerp vereenigden, zich voorbehoudende nader het woord te vragen, indien de loop der beraadslagingen dit mogt medebrengen.

De Commissie voor de Verzoekschriften heeft omtrent twee weder ingekomen adressen houdende aandrang op de aanneming van het thans bij de Kamer behandeld wordende wets-ontwerp, verslag uitgebragt, met welks conclusie, strekkende om die petitien ter griffie neder te leggen, de Kamer zich vereenigd heeft.

— Door den heer *Rochussen* is den 18den Augustus op art. 1 van het aanhangig wetsontwerp een amendement voorgesteld, strekkende om de derde of slotparagraaf, luidende: «Voor zooveel er zich onder de bepalingen, bij dit artikel bedoeld, eenige bevindt, welke de medewerking van het staatsgezag vereischt, wordt die medewerking niet verleend, ten zij de bepaling vooraf door ons is goedgekeurd." te vervangen door de volgende: «Bepalingen, waarbij over de medewerking van het staatsgezag wordt beschikt, blijven zonder gevolg, zoolang dezelve niet door Ons zijn goedgekeurd."

— De *Grondwet* deelt een brief mede van den heer *Van Zuijlen van Nijevelt*, oud minister van buitenlandsche zaken, aan den heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal, waarin hij — na de mededeeling, in de zitting der Tweede Kamer van den 12den Junij, van eene Nota des Kardinaals *Antonelli*, gedagteekend 1 Junij, waarin deze zegt dat het Pauselijk Gouvernement in het bezit zegt te zijn van stellige documenten, waaruit blijkt dat eene voorafgaande mededeeling van de voorgenomen organisatie aan verscheiden leden van het vorig ministerie is gedaan — verklaart, dat de *volledige* overlegging der briefwisseling, tijdens zijn bestuur, tusschen Zr. Ms. gezant te Rome en hem gevoerd, zou kunnen aantoonen: dat, omtrent de voorgenomen organisatie het strengste geheim te Rome, tot het laatste oogenblik, is bewaard; dat hem door den gezant, omtrent deze zaak, niets is medegedeeld dan hetgeen hij, nu en dan, bij wijze van gerucht of langs zijdelingsche wegen, te weten kwam; dat hem evenmin door den pauselijken internuntius te 's Hage eenige mededeeling is gedaan, hetwelk onder anderen blijken kan uit de verpligting, waarin hij zich had bevonden, berigten, te Rome ontvangen, omtrent gesprekken die met hem zouden gevoerd zijn geweest, te logenstraffen.

— Bij besluit van den 17den Augustus jl., n°. 65, heeft Zijne Majesteit benoemd in deze provincie: in het bestuur van den Zuidpolder van Woensdrecht, gemeente Hinkelenoord, tot dijkgraaf den heer *J. Bril*, en tot gezworenen de heeren *A. Jacobs* en *G. Moors*.

— Na de aankomst van het bataillon grenadiers in het kamp bij Zeyst, welke dingsdag ll. plaats had, was de bezetting van het kamp als voltallig te beschouwen. Wanneer het weder zulks toelaat, zullen de oefeningen thans dagelijks plaats hebben. De kantines, ruim 60 in getal, worden reeds druk bezocht.

— De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* vermeldt dat van wege het ministerie van oorlog aan de korpsen artillerie van het leger de last zou verstrekt zijn om het wit ledergoed door zwart, en de lichtblaauwe broeken door donkerblaauwe te doen vervangen. De invoering van zwart ledergoed werd eerlang ook bij kavallerie-regimenten te gemoet gezien.

— Aangaande het slot Loevestein meldt men, dat de vertimmeringen zich alleen tot het inwendige bepalen. Onder anderen worden zwakke vloeren opgeruimd en in plaats daarvan bomvrije gewelven gelegd. Van buiten af zullen geene of weinige veranderingen gezien en alle geschiedkundige herinneringen gespaard worden.

— De *Utrechtsche Courant*, meldt:

«Dat de aardappel-ziekte zich ook dit jaar weder zou vertoonen, was wel te verwachten; doch tevens was er geen vermoeden dat ze heviger zou zijn dan 't vorige jaar. Van sommige kanten heeft men echter de ziekte dit jaar als belangrijker opgegeven, iets wat, naar ons inzien te voorbarig, alleen voordeel aan den koopman kan geven en enkel kan strekken om de prijzen stijf te houden, zoo als de landman dat hoopt. Thans vernemen wij met genoegen van verschillende kanten, dat het bedorven loof der aardappelen door jong en frisch loof wordt vervangen, dat langzaam de velden versiert en eerlang het verdorde blad zal overschaduwen. — Te Nijmegen durfde men zich o. a. vleijen van de ziekte in de aardappelen zelfs dit jaar geheel bevrijd te blijven. — Dit berigt, vermeenen wij, zal zeker den burger aangenamer zijn, dan alle noodelooze voorloopige berigten van aardappelenduurte."

BURGERLIJKE STAND TE BREDA.

GEBOORTEN.

Van 14 Aug. tot en met 20 Aug. 1853. 3 mann. 2 vrouwel. geslacht.

HUWELIJKEN.

Van 14 Aug. tot en met 20 Aug. 1853. 4 huwelijken.

STERFGEVALLEN.

Van 14 Aug. tot en met 20 Aug. 1853. 3 mann. 2 vrouwel. geslacht.

Een levenloos aangegeven kind.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, den 19. Augustus.

Roode Inl. TARWE tot ruim vorige prijzen ter verzending; Poolsche stil; Witte prijshoudend; 126 ℔ bonte Pools. *f* 355; 127 ℔ puike Groninger *f* 322; 127 ℔ mindere dito *f* 318; 120 ℔ Vriesche *f* 276; 124 ℔ Gron. *f* 306, 308.

ROGGE tot vorige prijzen, met goeden handel ter binnenl. cons.; verkocht: 123 ℔ Pruissische *f* 231; 117 ℔ Burgas *f* 208; 116 ℔ O. Gedroogde *f* 204; 119 ℔ Arch. in Entr. *f* 208.

GERST in een doen: 101 ℔ N. Oldammer Winter *f* 168; 103 ℔ N. Buiksloterham *f* 172.

HAVER zonder handel.

BOEKWEIT als voren: 118 ℔ Holst. *f* 215 aan de Zaan.

KOOLZAAD williger; op 9 vaten Olie te leveren: dadelijk $69\frac{1}{2}$ P. vl.; in Sept. eerstk. 70 P. vl.; in Oct. eerstk. $70\frac{1}{2}$ P. vl.

LIJNZAAD zonder handel.

RAAPOLIE willig: op 6/w. *f* $39\frac{1}{2}$; Vlieg. *f* $38\frac{1}{4}$ à $38\frac{1}{2}$; 1 Sept. e. k. *f* $38\frac{1}{4}$ à $38\frac{1}{2}$; 1 Oct. e. k. *f* $39\frac{1}{4}$; 1 Nov. e. k. *f* $39\frac{1}{4}$ à $39\frac{1}{2}$; 1 Dec. e. k. *f* $39\frac{1}{2}$ à $39\frac{3}{4}$; 1 Mei e. k. *f* $39\frac{3}{4}$.

LIJNOLIE: op 6/w. *f* $33\frac{1}{4}$; Vlieg. *f* $32\frac{1}{4}$.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* $39\frac{1}{4}$; Vlieg. *f* $38\frac{1}{4}$.

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 78 à *f* 84. — LIJNKOEKEN, per 104 st., *f* 11 à $13\frac{1}{2}$.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA.

VAN DEN 19. AUGUSTUS 1853.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van *f* 9,50	tot *f* 10,65.
Het dito dito Rogge Oude	» » 0,00	» » 7,80.
Het dito dito Rogge Nieuwe	» » 0,00	» » 7,80.
Het dito dito Boekweit Oude	» » 0,00	» » 0,00.
Het dito dito Boekweit	» » 0,00	» » 0,00.
Een dito pond Boter		» 0,74.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)	*f* 1,80	tot *f* 2,90.
Het 1000 Eiken Telhout		» 2,45.
Het 1000 Doof Hout		» 2,00.
De kar Spaanders		» 2,90.
De » Struiken		» 3,00.
De 100 Mutsaard		» 3,00

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (19 *Augustus*) was de fondsnotering: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $63\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; 3 pCt. $76\frac{3}{4}$; 4 pCt. $95\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; O. Ind. Leening 4 pCt. $95\frac{7}{16}$; Amort. Sijnd. $3\frac{1}{2}$ pCt. $94\frac{1}{2}$; Handelm. $4\frac{1}{2}$ pCt. $128\frac{3}{4}$; België $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{5}{16}$; Spanje Onbep. St. 1 pCt. $23\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$; 3 pCt. $47\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $43\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$; Coup.-Bewijzen $6\frac{9}{16}$; Amort. Sch. $5\frac{1}{4}$; Portugezen te Londen $41\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$; dito Uitgest. $18\frac{1}{2}$, $19\frac{1}{2}$; Rusl. 5 pCt. 109, $\frac{1}{8}$; dito $4\frac{1}{2}$ pCt. $100\frac{3}{8}$; 4 pCt. bij *Stiegl.* $92\frac{1}{2}$; Id. 5de Serie $92\frac{3}{8}$; Oostenrijk Metall. $82\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; dito 5 pCt. $82\frac{5}{8}$; Nieuwe 1847 $42\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; dito 1851—52 $42\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; Nieuwe 5 pCt. $95\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{1}{2}$.

ter inzage liggen op het Bureau van hem Plaatselijke Kommandant.

Men is gehouden te zorgen, dat even als op de Monsters de Inschrijvings-Biljetten op den omslag of op de buitenzijde met HET MERK des Inschrijvers gekenmerkt zijn.

NB. In de aankondiging van den 18den dezer is abusivelijk in het laatste gedeelte gemeld, DE NAAM des Inschrijvers op de Inschrijvings-Biljetten en Monsters te plaatsen, moet zijn HET MERK des Inschrijvers.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN.*

RENTAMBT NIERVAART.

De RENTMEESTER zal als daartoe gemagtigd op *Vrijdag den 2. September* 1853, *voormiddags ten tien ure*, ten Raadhuize van *Klundert*, aan den minsteischende in het openbaar

AANBESTEDEN:

Het BOUWEN van TWEE TOLHUIZEN met toebehooren, langs den Grindweg van *Klundert* in de rigting naar de *Roodevaart*, met LEVERING der BENOODIGDE MATERIALEN, in één Perceel.

Bestek en Voorwaarden liggen ter lezing ten Stadsherberge in de *Klundert* en ten Kantore van den Rentmeester, bij wien, alsmede bij den Provinciale Opzigter A. KLOPPERT te *Standdaarbuiten*, alle inlichtingen te bekomen zijn. Aanwijzing in loco zal op *Donderdag den 1. September* 1853 worden gedaan.

KLUNDERT, den 17. Augustus 1853.

De Rentmeester,
F. H. H. BORRET.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN.

BESTUUR DER DOMEINEN.

PROVINCIE *NOORD-BRABANT.*

Op *Maandag den 19. September* 1853 *en volgende dagen*, des voormiddags ten 10 ure, zal, in het Koffijhuis van J. G. SPRENGERS, op de *Groote Markt te Breda*, ten overstaan van den Notaris Mr. E. B. VAN NAERSSEN, worden overgegaan tot de OPENBARE VEILING van 110 perceelen **LANDERIJEN, VISSCHERIJEN, GEBOUWEN, ERFJES, RIJKSGRONDEN** langs de Groote Wegen, enz. enz. en 154 Kavels **HEIDEGRONDEN** bevattende 1873 Bunders, gelegen onder de Kantoren *Breda*, *Bergen-op-Zoom* en *Oudenbosch*, breeder bij Billetten en Catalogus omschreven, liggende de Voorwaarden ter lezing ten Kantore van den Ontvanger der Domeinen te *Breda*, van voornoemden Notaris aldaar, en van de Ontvangers der Registratie te *Eindhoven*, *Oosterhout*, *Oudenbosch*, *Zevenbergen* en *Bergen-op-Zoom*, terwijl bovendien de Algemeene voorwaarden, waarop 's Rijks Domeinen worden vervreemd, ter lezing liggen ter Griffie van ieder Provinciaal Gouvernement en ten Kantore van ieder Directeur der Registratie en Domeinen.

De Ontvanger der Domeinen,
P. SIX.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een LEEUWERIKTUIG met zijn toebehooren, als ook een VINKETUIG en een VINKEHUIS. Te bevragen bij de Uitgevers dezer.

2e ZITDAG.

Mr. DE ROY, Notaris te *Breda*, zal op *Woensdag den 24. Augustus* 1853, des namiddags ten 7 ure, in het *Vlaamsch-Koffijhuis*, bij J. JONKERS aldaar, *FINAAL VERKOOPEN:*

Eene zeer goed ter Nering staande **HUIZINGE** en **ERVE**, op de Zuidzijde van de Groote Markt te *Breda*, Wijk A, N°. 437, Kadaster Sectie B, N°. 935, groot 52 Ellen.

In gebruik te aanvaarden met den 1°. November 1853.

Te bezigtigen den 22 en 23. Augustus 1853, van des vóórmiddags 10 tot des middags 12 ure, en des namiddags van 3 tot 5 ure.

Informatie te bekomen bij voornoemden Notaris.

OPENBARE VERKOOPING.

Ten overstaan van den Notaris Mr. L. BEENS te *Breda*, zal op *Maandag 29. Augustus* 1853, 's voormiddags 11 ure, in de Herberg bij M. VAN ALPHEN, tegenover de R. C. Kerk te *Ginneken*, *TER INZET*, en op *Maandag 12. September daaraanvolgende*, mede 's voormiddags 11 ure, in de Herberg bij J. ADRIAANSEN, aan de *Duivelsbrug* aldaar, *TER EINDELIJKE TOEWIJZING*, in het openbaar worden Geveild:

De nabij *Breda*, onder de Gemeente *Ginneken*, zeer aangenaam gelegene **BUITENPLAATS, VREDE EN RUST**, bestaande in: eene hechte en moderne voor Zomer- en Winterverblijf geschikte HEEREN-HUIZINGE, voorzien van twaalf zoo Beneden- als Bovenkamers, waaronder eene fraaije Zaal, alle behoorlijk Behangen of Gestukadoord; van ruimen Kelder, grooten Zolder, Vliering en verdere Gemakken, voorts met aangebouwde KEUKEN, ORANJERIE (waarboven eene BILJARD-ZAAL) en KOETSIERSWONING, KOETSHUIS, STALLING, PLEIZIER- en MOESTUIN met WARMOESERIJ, LUSTBOSCH, BOUW- en WEILAND, bij het Kadaster ingedeeld onder Sectie I, N°s. 516, 518, 519, 519a, 520 en 521, ter grootte van 6 Bunderen, 10 Roeden en 90 Ellen.

En twee perceelen WEILAND, gelegen tegen over de voorschrevene Buitenplaats, bij het Kadaster bekend onder Sectie I, N°s. 523 en 524, ter grootte van 1 Bunder, 50 Roeden en 80 Ellen.

Alles in gebruik te aanvaarden primo November 1853, except het perceel Bouwland N°. 518, als verhuurd tot 11 November 1856.

De Buitenplaats is, mits vooraf belet vragende, iederen *Dingsdag* en *Donderdag* vóór de Verkooping, van des voormiddags 10 tot des namiddags 3 ure, te zien.

Ampelere omschrijving is bij Aanplak-billetten gegeven, en kunnen verdere informatien worden verkregen ten Kantore van voornoemden Notaris, alsmede van den Notaris Mr. J. F. A. LEESBERG te *'s Hage*. — Brieven *franco*.

AVIS MÉDICAL.

*** Le Docteur SAMUEL LA' MERT, membre de l'Université d'Edimbourg, membre honoraire de la Société Médicale de Londres, etc., etc., Auteur de LA PRÉSERVATION PERSONNELLE, et de LA SCIENCE DE LA VIE, a l'honneur d'informer les personnes qui désirent le consulter sur les différents désordres des Organes humains et sur les cas de Débilité nerveuse, de Faiblesse locale et générale que chaque jour il reçoit à sa résidence

37 BEDFORD SQUARE, A LONDRES

Les heures fixées sont de 11 heures du matin à 2 heures de l'après midi. Prix de la consultation 25 francs soit personnelle, soit par correspondance. — Le secret est inviolable et les lettres rendues sur réclamations. — Les médicaments nécessaires sont expédiés avec sécurité, dans toutes les parties du monde.

Toutes les lettres adressées au Docteur LA' MERT devront être *affranchies*, et contenir pour obtenir une Consultation 1 Lstr. (un livre sterling), ou un bon de *vingt-cinq francs*; sans cette formalité, les lettres, quoiqu'affranchies, *resteront* sans réponse.

LA PRÉSERVATION PERSONNELLE est illustrée de quarante figures coloriées sur l'anatomie, la physiologie et les maladies des organes humains; prix sous enveloppe 5 francs, franco 5 fr. 50 c.

LA SCIENCE DE LA VIE, secret pour vivre longtemps, avec portrait et planches, prix 4 fr., franco 4 fr. 50 c.

Tous les exemplaires, non revêtus de la signature de l'auteur, doivent être considérés comme contrefaçons, et le public est prié de ne leur accorder aucune confiance.

*** AVIS IMPORTANT.**

Des contrefaçons dangereuses de médicaments du Docteur SAMUEL LA' MERT étant faites et debitées, il croit devoir déclarer, qu'il n'a point d'agent en Hollande pour les médicaments, et prie instamment les malades de se méfier du trafic indigne de ces spéculateurs qui ne reculent devant rien pour arriver à leur but, et compromettent la santé des Patients. Le Docteur SAMUEL LA' MERT expédie directement d'Angleterre les médicaments requis, et déclare faux tout ceux débités sous son nom.

Nota. Ses deux ouvrages se trouvent en vente chez les *HÉRITIERS DOORMAN*, à *la Haye*; chez *H. T. HENDRIKSEN*, Hoogstraat à *Rotterdam*; chez *D. TORMIJN*, libraire, Leidsche straat N°. 102 à *Amsterdam* et chez *J. D. DOORMAN*, à *Utrecht*.

*** Bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS, te *Middelburg*, is uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

WET,

regelende de

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE,

MET

AANTEEKENINGEN EN TOELICHTINGEN,

TEN GEBRUIKE VAN

DE LEDEN DER REGTERLIJKE MAGT, BURGEMEESTERS EN BELANGHEBBENDEN BIJ ONTEIGENING.

Prijs *f* 1.—.

Is er eene wet, waarin Grondbezitters levendig belang moeten stellen, het is die, welke de omstandigheden bepaalt, onder welke zij van hun, vaak geliefkoosd, eigendom ten algemeenen nutte afstand moeten doen. Maar, even onmisbaar is daarbij dan ook voor den gebruiker, eene zaakkundige en beknopte toelichting. Aan de hand van dezen gids, zal het ook den oningewijde gemakkelijk vallen zijn regt te kennen en des noodig te vrijwaren.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.